

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยเชิงทรัพยากรและกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรตำบลวังแฉ่ม : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี” ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบบูรณาการ (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นในการนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยจะแบ่งหัวข้อหลักดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 การกำหนดประชากร
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.3 การตรวจสอบข้อมูล
 - 1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 1.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.2 การตรวจสอบข้อมูล
 - 2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรตำบลวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 70 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรตำบลวังแฉ่ม การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยเชิงทรัพยากรและกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรตำบลวังแซ้ม : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรวังแซ้ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทัศนคติของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยเชิงทรัพยากรและกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรตำบลวังแซ้ม : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรวังแซ้ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สังเคราะห์ข้อมูล และดำเนินการสร้างข้อคำถาม โดยการรวบรวมคำสำคัญ ofแนวคิดที่ศึกษามาเขียนเป็นคำนิยามศัพท์ แล้วจึงสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์ทัศนคติของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยเชิงทรัพยากรและกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรตำบลวังแซ้ม : กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรวังแซ้ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ที่จำเป็นให้ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน

2. องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย

องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัยประกอบด้วยเนื้อหาสรุป ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close-ended) และเลือกตอบ (Check-list) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา หนี้สินในครัวเรือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อปัจจัยเชิงทรัพยากรต่อกลุ่มเกษตรกรที่ใช้ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรด้านทรัพยากรที่ใช้มีประเด็นดังนี้

1. เงินและข้าวปลาอาหาร 4 ข้อ
2. กำลังคน 3 ข้อ
3. สื่อในการชุมนุมเคลื่อนไหวมีการ 8 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close-ended) และเลือกตอบ (Check-list) เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มกองทุนฟื้นฟู

1. ประเด็นความเคลื่อนไหว 4 ข้อ
2. ยุทธศาสตร์ในยุทธวิธีการเคลื่อนไหว 4 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยใช้คำถามปลายเปิดวิเคราะห์โดยวิธีการหาความเรียงและสรุปผล

3. วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เนื้อหา สำนวนภาษา และความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเพิ่มเติม

3.2 นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ดังภาคผนวก ก) พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาและความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ นำข้อแก้ไขทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99) ซึ่งค่าทางสถิติมีค่า 0 - 1.00 ค่าที่ใช้ได้ต้องเกิน 0.70 จากผลการวิเคราะห์ได้ค่า $\alpha = 0.99$

3.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การตรวจสอบข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ น่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรง การตรวจสอบข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยจะใช้วิธีการ ดังนี้

1. การตรวจสอบความถูกต้องโดยนำข้อมูลที่รวบรวมจากแบบบันทึกประจำวัน ผลการ สัมภาษณ์ การสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบและตรวจสอบโดยยึดหลักสามเส้า (Triangulation) ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูล (Data Triangulation) ด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) และด้าน วิธีการ (Methodological Triangulation) เพื่อเป็นการเสริมจุดแข็งของข้อมูลแต่ละชุด จากการ ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกร หรือการสัมภาษณ์ซ้ำโดยเปลี่ยนเวลาและสถานที่ ในการสัมภาษณ์ เพื่อยืนยันข้อมูลในเวลาและสถานที่ที่ต่างกัน และเพื่อเกิดความเชื่อมั่นในข้อมูล ของผู้ให้สัมภาษณ์ ควรใช้ผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีจุดยืนต่างกัน มีความคิดเห็นในทางที่เห็นด้วยคัดค้าน และวางตัวเป็นกลาง

2. การเปรียบเทียบจากการใช้ทฤษฎีและแนวคิดหลาย ๆ ชุด (Triangulation Theories) เป็นการไข่มุมมองด้านทฤษฎีหลาย ๆ ชุด เข้าไปมองสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ต้องศึกษา เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแบบ คือ จากประสบการณ์ เอกสารและจากการ สังเกตการณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ถึงประธานกลุ่มเกษตรกรวังแซ้ม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2556
3. หลังจากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ และนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในภาคินพนธ์ฉบับนี้เป็นการตีความโดยใช้แนวคิดดังต่อไปนี้

1. เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้จัดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น โดยผู้วิจัยได้เห็นหลาย ๆ เหตุการณ์และได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าแล้วก็สามารถลงมือเขียนเป็นประโยคหรือข้อความเพื่อสร้างข้อสรุปได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีหรือเพื่อตอบปัญหาของการวิจัย ข้อมูลที่ไม่ต้องการจะถูกกำจัดออกไปได้
2. การวิเคราะห์เชิงกระบวนการ เพื่ออธิบายถึงวิธีการสร้างเครือข่ายในการผลักดันนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สินตามพระราชบัญญัติของกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2544 ตลอดจนถึงการสร้างเครือข่ายของภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิต่อรองและกดดัน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง
3. การวิเคราะห์สาเหตุ เพื่ออธิบายถึงปัจจัยด้านเนื้อหาบริบท ปัจจัยด้านทรัพยากร กระบวนการเคลื่อนไหว ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดระดับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนความต้องการ	ระดับคะแนน
ระดับเห็นด้วย/เป็นประจำทุกครั้ง	5
ระดับค่อนข้างเห็นด้วย/บ่อย ๆ ครั้ง	4
ระดับไม่แน่ใจ/ปานกลาง	3

ระดับค่อนข้างไม่เห็นด้วย/นาน ๆ ครั้ง 2

ระดับไม่เห็นด้วย/ไม่เคย 1

ในการตีความช่วงค่าเฉลี่ยจะแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2555 : 255)

คะแนนระหว่าง 4.20 - 5.00	แสดงว่า	เห็นด้วยมาก
คะแนนระหว่าง 3.40 - 4.19	แสดงว่า	เห็นด้วย
คะแนนระหว่าง 2.60 - 3.39	แสดงว่า	ไม่แน่ใจ
คะแนนระหว่าง 1.80 - 2.59	แสดงว่า	ไม่เห็นด้วย
คะแนนระหว่าง 1.00 - 1.79	แสดงว่า	ไม่เห็นด้วยมาก

4. การทดสอบสมมติฐาน จะทดสอบโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์ คือ ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's D Correlation = r) วิธีการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันจะใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าสหสัมพันธ์	การตีความ
0.01 - 0.25	มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำ
0.26 - 0.50	มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลาง
0.51 - 0.75	มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูง
0.76 - 1.00	มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงมาก
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์
(-0.01) - (-0.25)	มีความสัมพันธ์เชิงลบระดับต่ำ
(-0.26) - (-0.50)	มีความสัมพันธ์เชิงลบระดับปานกลาง
(-0.51) - (-0.75)	มีความสัมพันธ์เชิงลบระดับสูง
(-0.76) - (-1.00)	มีความสัมพันธ์เชิงลบระดับสูงมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัย มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (μ)

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึก (ตามภาคผนวก) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-informants)

1. นางเพ็ญ ธรรมเกษร รองประธานกลุ่มเกษตรกรวังแซ้ม จังหวัดจันทบุรี
2. นายถนอม คงสอน เลขานุการกลุ่มเกษตรกรวังแซ้ม จังหวัดจันทบุรี
3. นายสนิท เจนทนา ประธานกลุ่มเกษตรกรวังแซ้ม จังหวัดจันทบุรี

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลในที่นี้จะใช้รูปแบบดังนี้ การตรวจสอบการสัมภาษณ์ โดยใช้ผู้สัมภาษณ์ที่มีจุดยืนต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น